

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרוה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זע"א בפרשת השבוע

וי להאי שופרא דבלי בעפרא

הגאון הגדול רבי יהודה בויאר זצ"ל

מגדולי תלמידי מרן החזן איש זצ"ל ונכדו של הגה"ק רבי נחום יאסער זצ"ל מגדולי תלמידי מרנא הרה"ק משטפנשט זע"א

זלבי"עו מרחשוון תשפ"ה

כתבה נרחבת בעמודים 5/6/7/8/9

על האדם לדאוג כל ימיו שלא ימשך לחטאים ועוונות

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כ.ג. א.) כתב רש"י ז"ל דבזה שחזר הכתוב לומר 'שני חיי שרה' שנראה לכאורה כמיותר, אלא שבא לרמז דכולם שוים לטובה. ויש להקשות אם כולם שוים לטובה למה פתח בתיבת 'ויהיו' שהוא לשון צער וצרה, אלא הענין הוא דאדרבה הצער הזה גורם שיהיו כולם שוים לטובה דמבואר בוזה"ק דשרה הוא כינוי להגוף ואברהם הוא כינוי להנשמה, והנה בירידת נשמת האדם מעולם העליון לעולם השפל נגזר עליה לשכון בגוף וחומר, הרי הנשמה שרויה בצער מפתח ודאגה שמה ימשך לחטא ועון, כי אדם אין צדיק באשר אשר יעשה טוב ולא יחטא, אבל באמת זה גופא משמש כעצה טובה שייציל מלחטא, היינו שיזכור תמיד בתוך הגוף ויעלו לשומרה כראוי מפגעים רעים ומכל מרעין בישין, והנה 'חיי שרה' רומז על הנשמה השוכנת בתוך הגוף כיון שהנשמה היא החיות של הגוף, וזהו הרמז בפסוק 'ויהיו חיי שרה' אם הנשמה שבגוף שרויה תמיד בצער על רדתה לתוך חומר הגוף, ומפחדת תמיד שלא תיפגם טהרתה ח"ו, עי"ז הוא זוכה שיהיו כולם שוים לטובה.

(מרו הסב"כ מרדכי ז"ע)

שרה קבלה הכל באהבה מרוב דבקות בה'

שני חיי שרה (כ.ג. א.) פרש"י 'כולן שווים לטובה'. ולכאורה הרי שרה אמנו עברה בחייה תקופות קושי וסוגות, בתחילה רעב ושבי בבית פרעה ואבימלך ורוב שנותיה עקרה ורק בסוף ימיה מלידתו של יצחק היו שנים של סיפוק, ובכל זאת 'כולן שוין לטובה', כל אותם השינויים לא השפיעו עליה כי תמיד דבקה בו ית'.

(שפת אמת)

דרכי עבודת השם

מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כ.ג. א.) פרש"י ה'ק' בת' ק' כבת' כ' לחטא מה בת' כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין, אף בת' כ' בלא חטא. ובת' כ' כבת' ז' ליופי מליצונסק ז"ע מבאר את דברי רש"י אלו שלכאורה מה נפקא מינה שהיתה כבת' ז' ליופי וביאר בוזה"ל: ונראה דרש"י ז"ל כיון בדבריו רמזו על ב' מדרגות מחוייב האדם להתנהג בהם כל ימי חייו. דהיינו, האחד להזהר ולהישמר במאוד מאד מכל חטא ועון שלא יעבור ח"ו על שום מצות עשה ולא תעשה. ומדרגה ב' דהיינו גם דברים המותרים (כל הצרכים הנשמיים) כמו אכילה ושתייה ומלבושים וכדומה צריך להכניס הכל אל הקדושה וכיון בהם לשמים. וכן בכל דבר יהיה כוונתו לשמים. וכאשר יתנהג כך אזי כל מה שיהיה לו הן ממון והן מלבושים יסתפק כמה שיש לו וישמח בהם וחיי הרי הם חיים. שול אלא אם אין כוונתו ובכל הני"ל לשם שמים אזי תמיד יחשו לו ולא יתיה לו די וסיפוק לעולם, ונמצא חיי אונן חיים, ואין החיים שלו. וזה רמז פשוט: בת' ק' כבת' כ' שלא היה בה שום חטא ממצות עשה ולא תעשה. ובת' כ' כבת' ז' ליופי רמז למדרגה ב' דהיינו כמו תניק שהיא מקטש עצמו אין יודע להתפאר בעמו ולחשוך להתקטש בקישושו יקר, כך היתה שרה כשהיתה בת' כ' שאז היא עיקר התגברות לאדם לתאוות, ליפות עצמו ולהתקטש

כי כשהימים תמימים בכאן עוה"ז אזי גם בעולם האמת אינו ערום וריק.

(בית אהרן)

כל החיות של שרה אמנו היה שבנה יפשוט צווארו לשחיטה

ויהיו חיי שרה (כ.ג. א.) 'ויהיו בגימט' ל"ז כמנין שנותיו של יצחק בזמן העקדה, (בעה"ט) מספר ר"ת ה'שה ליעולה בני' הוא ל"ו, דהיינו שכל החיות של שרה אמנו ע"ה היה להעמיד בן שימסור נפשו לעולה כליל לה', וכאשר השיגה תכלית זו הלכה לעולמה.

(א) מתלמידי הבעש"ט ז"ע

עיקר השנים הטובות של שרה אימנו היה כמספר 'ויהיו' - ל"ז היינו ל"ז שנים מיום שנולד יצחק, וכל התשעים שנה קודם לזה לא נחשבים, כי היתה עקרה, ומי שאין לו בנים חשוב כמת.

(דעת זקנים)

שרה חששה שמה יצחק לא יסכים להעקד ומרוב צער פרחוה נשמתה

לפסד לשרה (כ.ג. א.) כתב ברש"י 'נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעל ידי בשורת העקדה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרחוה נשמתה ומתה'. לכאורה היה צריך לומר וכמעט שנשחט ולא 'כמעט שלא נשחט', אלא שרה חשבה את בנה כל חייה שיהיה תמיד שולח למסור נפשו על קדושת ה', ולזה שהשטן אמר לה וכמעט שלא נשחט חשבה שמה בנה הוא זה שלא הסכים להשחט לכבוד השי"ת, ומתוך צער שלא עמד בנסיון פרחוה נשמתה ומתה.

(בית אפרים)

שרה ידעה בנביאות שיצחק לא ישחט לעולה לפסד לשרה ולבנתה, ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקדה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרחוה נשמתה ומתה, ואיתא דאברהם היה נשחט לשרה בנבואה והיא אכן ידעה בנבואה שאין רצונו ית'

גליון מס' 462

פרשת חיי שרה

בית המנסת לתורה ולתפילה שטפנשט

כולל אפרים לעיון - לפרש"י כולל אפרים לתורה - אהר"צ רחוב פרש"י 18 בני ברק

תלמוד תורה "תורת אמת" שטפנשט

נווה ירושלים

מבנה לוישבה קטנה ללל חסידות

הרה"ק 35 אלעד

בית המנסת

בית שטפנשט - נגעתיים

בבני ברק שטפנשט

כולל אפרים * בית מנסת * מדרשה

* מרכז מתנדבים לנעקקים

המנסת אורחיים ואש"ל ברומניה

ליבנות ירושלים - הרומניה מראש

מרכז סניף הארמון הראשון שטפנשט

רח' איליבנבא 2 שני פאקורד ראשי - רומניה

מקוה תורה

מפעל קמחא דפסחא

וקמחא דשבתא

עוד וסיוע למשפחות ברוכות בימי החגים ושבתות השנה.

אור מתתיהו

שיעורי תורה ברחבי הארץ, נסיון חיזוק

וערבי ירוח' לעם שבשדות, בהשתתפות

גדולי המשפיעים ומכובי הרבים

הספריה התורנית ומוזיאון

להנצחת יהדות חומה

וזכר הצדיקים שטפנשט.

מכון תורני

"תורת אמת" שטפנשט

לחוצאת כתבי רבותינו הקדושים

לבית שטפנשט - רוזין - והסניף רומניה.

מפעל האנציקלופדיה

החב"ד חומה

מספרי המכון ינתן להשיג

במשרד המסחר

אנציקלופדיה מילתית שבמסגרת בית רוזין ביח

אגודת אמת - שטפנשט

רשפי קודש - רוזין

מגילת מלכים - ניסן

עלי ובה

ח"א עניי ברת מילה,

ח"ד עניי ברת אגון,

ח"ג עניי פרוין הבן ומקיעות למשירת הילד

לימד עניי - ברחבי הארץ

מנורי של משיח - נגו שטפנשט עתיקים

אלבום עם שני דיסקים

יו"ל על ידי מכון 'תורת אמת שטפנשט' הצטרפו לקבילת הגליון כל שבוע בדוא"ל: 7172759@gmail.com טלפון: 03-579-03-03 פקס: 03-616-5110

שישחוט את יצחק, ולפיכך כששמעה שכמעט שלא נשחט, פרחה וישחטתה.

(הגה"ק רבי אברהם מסוכטשוב ז"ע - אור פני יצחק)

השיבות ההספד על המת

ויבא אברהם לספד לשרה ולביתה (כ. כ. א) קשה א. היה צ"ל 'על שרה' ומדוע כתב 'לשרה' ב. למה הפסיק בתיבת 'לשרה' בין ההספד והבכיה? וביתא הרה"ק הרצ"א מדינוב ז"ע וכתב: לדעתי בא להשמיענו מה שאמר ר"ל שהמת שומע עד שיסתם וכו' (שבת קנב) והנה אמרו ז"ל כשם שנפרעין מן המצות כך נפרעים הספדנים וכו' (ברכות סב) כי הספדן צריך שלא למעט ולא להרבות בכבוד הנפטר וכן איתא שרב אמר: אחים לי הספידא דהתם קאימנא (שבת קנב) ופירשו בו, לומר השבחים הראויין שהוא עומד באותו המדרגה, והבן, וזה שמשמענו 'לספד לשרה' ששומעת ההספד, וגם 'לשרה' השבחה הראויה לכבודה מה שאין כן הבכיה מה בצע להנפטר אם ממעטין או מרבין, על כן לא אמר לבכות לשרה. הש"י ישמח את עמו ישראל.

(אגרא דכלה)

בעת שמתו מוטל לפניו אין לו להתעסק בשום דבר אחר מלבד בטיפול בקבורה

ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר (כ. כ. א) כתב הרה"ק רצ"א מדינוב ז"ע דצריך להתבונן מהו ה'לאמר' והנראה לבאר עפ"י פני שלמדו רז"ל (ברכות יז) מכאן דמי שמתו מוטל לפניו שטור מכל המצות. מדכתב ויקם וידבר דמשמע שלא עשה שום דבר רק דיבר ענייני הקבורה, ועל כן אמר ויקם דאילו לא נאמר, היה אימנא משום הכי ביטל מלקיים מצוות ה' הדיה 'לועג לרש', כי עמל לפני המת, על כן אמר ויקם מעל פני' וכו' ואפילו הכי וידבר וכו' והנה היה אימנא שאני אברהם שעדיין לא נצטווה על המצות, והגם שהיה מקיים, לא היה רשאי להתמיר בנידון כזה, משא"כ המצווים במצות וזה שאמר הכתוב 'לאמר' היינו דורות, עד תולדה כי יבועל המת לנצח במהרה בימינו ונעבוד את הש"י בלי הפסק בי"ב אמן כן יהי רצון.

(אגרא דכלה)

שלא להרהר אחר המקום

ויקם אברהם מעל פני מתו (כ. כ. א) פירש הרה"ק רבי שלמה מראדומסק ז"ע שכוונה במעל פני מתו שאברהם הסתלק מעל פני מתו, מתוך חשש שהיצר יכשילו במחשבה פסולה, כי דוקא לאחר שנתעלה בעקידה איבד את שרה וצדיקת.

(תפארת שלמה)

העושה את אשר מצווה לעשות

הרי הוא בא בימים

ואברהם זקן בא בימים (כ. כ. א) פירש הרה"ק בעל ה'סוד העבודה' מסלונים ז"ע את הפסוק 'ואברהם זקן בא בימים' דהיינו, שבא עם הימים בשוה, כי יש אנשים שמבלים זמנם בעסקי העולם הזה ושוכחים לחשוב ולהתעסק בענייני העבודה וקיום המצוות, ורק בסוף היום הם נזכרים מעבודת ה' שלהם שאינה שגורה יומם הקדימים כי לא נזכרו בו עד שעבר היום ונטו צללי ערב, וכמו כן אלו הדואגים דאגת המחר בצרכי הפרנסה ושאר עניני עולם הזה גם הם אינם באים בשוה עם הימים, כי מקדימים הם עצמם קודם הימים, לדאוג להצטרפותם. אבל אברהם אבינו היה 'בא בימים' בשוה עם הימים לא הקדימוהו והוא לא הקדים עצמו לפניהם, אלא היה מעורר השחר לעבודת ה' יתברך תיכף ומיד בבוא היום.

קבלת יסורים באהבה - סגולה

בדוקה לאריכות ימים

ואברהם זקן בא בימים וד' ברה"ק את אברהם פבל (כ. כ. א) הרה"ק רבי שמעון מיראסלוב ז"ע זכה כידוע לזקנה מופלגה וכשנשאל במה הארכת ימים? נענה ואמר שמנעוריו הרגיל עצמו לקבל את כל הבא עליו באהבה, ובכל ימי חייו אף שהיה לו תקופות של עניות ודחקות מלווה בתלאות ויסורים תמיד הצדיק עליו את הדין, ולא הרהר אפילו בלבד אחר מדותיו ית', וקבלם באהבה. וכששאלוהו מה שייכות זה לזה נענה ואמר: בודאי שייך אהודי, כי הסיבה שהאדם נסתלק מעולם הזה קודם זמנו הוא כי יש לו קושי ותערומות כלפי

באר בשדה - שטפנשט

שמיא ח"ו ומקשה דברים לדעת על מה ולמה אירע לי הצרה, ובמה אני שונה מאחרים, אזי יענו לו בוא הנה למרומים ויוסבר לך ושמך כבר מבארים לו דרכי ההנהגה העליונה, ורואה שהצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט' ובחשבון, אבל כשאין לו לאדם שום טענות על הקב"ה אינו צריך להסתלק מהעולם קודם זמנו. ואני - סיים הרבי ר' שמעון ז"ע - מעולם לא התרעמתי ולא הרהרתי אחר מדותיו של הקב"ה ית"ש, אפילו בלב לא הרהרתי, וקיבלתי את הכל באהבה בכל מצב שהיה לי אשר על כן 'לא נקראתי לבוא אל המלך' למרומים, וזכיתי לשיבה טובה, והנה כי כן ראינו גם באברהם אבינו ע"ה שהיה רצוף בנסיגות ועיניוים במשך ימי חייו והעידו עליו הכו"ל (מס' אבות פ"ה משנה א) 'עשרה נסיגות נתנסה אברהם אבינו ועמד ככולו', וכתב שם התוספות י"ט בשם רש"י הכונה של 'ועמד ככולו' שלא הרהר אחר מידותיו של הקב"ה אשר על כן זכה להיות 'זקן ושבע ימים' ובדרך זה אפשר לפרש כאן הפסוק 'ואברהם זקן בא בימים' דהיינו שנעשה 'זקן ושבע ימים', והטעם, כי אמר תמיד 'זה' ברך את אברהם בכל', היינו שלא חסר לו כלום ויש לו הכל מה שנצרך לו וקיבל את כל מאורעותיו לברכה ולא התרעם ח"ו ובכל מה שהיה לו היה טוב לו.

(דורות ישרים)

כשנתברך אברהם נתברכו גם בני דורו

וד' ברה"ק את אברהם פבל (כ. כ. א) יתבאר עם מה שאמרו חז"ל כל המתפלל בעד חבירו הוא נענה תחילה (ב"ק א"ג) והיות שכל עז חפצו ורצונו של אברהם אבינו היה לעשות חסד בעולם, דוהו מדת' 'חסד לאברהם', ולא חש כלל על עצמו, נמצא דאם היה הוא נענה תחילה לפני בני דורו והיה מתברך בברכת ד' קודם לפני שאחרים היו מתברכים מהש"ת נגדו בזה כביכול עגמת נפש לאברהם אבינו, כי הרי כל מגמת לבו היה להמשיך חסדים לעולם ולא לו לעצמו. ע"כ בא הכתוב ומודיע 'וד' ברה"ק את אברהם' ובמה נתכרך 'בכל' - מיט אלע"מין, יחד עם כולם, היינו שבפעם אחת יתברכו הוא וכל העולם יחד, כדי להפיס דעתו של אברהם אבינו, והש"ת מילא משאלות לבו של אותו צדיק.

(אדמו"ר מסאדיגורה ז"ע)

מלאך בע"כ יענה אמן

וד' ברה"ק את אברהם פבל (כ. כ. א) איתא בירושלמי (ברכות פט. ה"ה) כל מקום שנאמר 'וה' - הכוונה: הוא, ובית דינו. ומתאמר בשם 'יהודי קדוש' כי כאן מרומז שפעל בזה שגם מדת הדין תסכים ותברך את אברהם בכל.

(עטרת לראש צדיק)

בזכות אאע"ה נתברכו כל בני דורו

וד' ברה"ק את אברהם פבל (כ. כ. א) הצדיק האמיתי אינו מתפלל רק על עצמו כי אם על הכלל כולו, ואף אם הוא מתברך הרי אין זו נחשבת ברכה כשינינו אם לא נתברך יחד אותו הכלל כולו, ממילא כשצוים לשלוח לצדיק ברכה מן השמים הרי בזכותו יש לשלוח ברכה גם בשביל הכלל כולו; וזהו כוונת הכתוב 'וד' ברה"ק את אברהם בכל', היינו שהש"ת ברה"ק את אברהם ברכתם שזו לאברהם כברכתו שלו.

(קדושת לוי)

אאע"ה זכה ל'בכל' בזכות שמירת העיניים

הרה"ק רבי ברוך מויז'ניץ ז"ע בעל המקור ברוך' היה דורש כי התיבה 'בכל' נוטריקון ברית כרתי לעיני, (איוב לא. א) היינו שאאע"ה זכה לכל מדרגותיו על ידי שמירת העינים בקדושה.

(מקור ברוך)

'בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך'

הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע היה אומר וה' ברה"ק את אברהם בכל שאאע"ה זכה לעבוד את השם 'בכל' והיינו 'בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך'

(הרה"ק התורה מלובלין)

האם יצחק היה פעם בחרן?

ההשב אשיב את פנה אל הארץ (כ. כ. ה) שאל הגה"ק רבי פנחס מנחם אליעזר מפליץ ז"ע הרי יצחק לא היה מעולם בחרן ומדוע נקט הכתוב לשון השבה? אלא כי לפני שנשא את רבקה הרי היה פלג גופא, כך שחציו

השני בחרן, לפיכך מתאים לומר 'ההשב אשיב' המוסב על רבקה.

(שפתי צדיק)

ענוותנותו של אליעזר

ישלח מלאכו לפניך (כ. כ. ה) בעוד שאברהם אמר לו ישלח מלאכו לפניך הרי אליעזר בשפלות רוחו שינה ואמר: 'ישלח מלאכו אתך' כלומר הנני זקוק למלאך שיתלוה אלי בכל עת ואיני מסתפק בכך שרק ילך לפני.

(הרה"ק רבי אברהם מברעלא ז"ע)

יציבות ה'אמונה' מותנית בענוה

הנה אנכי נצב על עין המים (כ. כ. יג) דרש הרה"ק רבי חיים מאיר'ל מויז'ניץ ז"ע אנכי נצב על עין המים, יציבות האמונה באנכי ה' אלקיך מותנה בענוה, 'על עין המים', כמים שעוברים מקום גבוה והולכים למקום נמוך.

(אמרי חיים)

מדוע שפכה רבקה את הכד לפני שהשקתה את אליעזר?

ותמחר ותער פדה אל השקת ותריץ עוד אל הבאר לשאב ותשאב לכל גמלי (כ. כ. ט) יש להתבונן מה משמיענו בזה שהריקה הכד מתחילה, ואחר כך רצתה לשאוב לגמלים? והנראה דהנה כתוב בספר חסידים (ס' תפ"ח) אם בירך על צלוחית מים ונשאר בכלי לא יתן ממנו לגוי ולבהמה, הואיל שהזכיר שם שמים על הדבר אינו מהראוי ליתן ממנו לבהמה. והנה סבבאר הענין בכאן שהעבד הנאמן הזה [אליעזר] שדלה והשקה מתורת רבו בודאי בירך על המים והזכיר שם שמים, וכששמעה החסידה הזאת [רבקה] שהזכיר שם שמים אמרה אין מהראוי ליתן מזה להגמלים על כן אמרה אל העבד גם לגמליך אשאב' מחדש 'ותמחר ותער כד' הוריקה מקודם את המים ששתה העבד ואחר כך 'ותריץ אל הבאר לשאוב.'

(אגרא דכלה)

איך הוציא אליעזר פירות א"י לחו"ל, והרי אסור?

ומגדנת נתן לאחיה וליאמה (כ. כ. ט) כתב ברש"י: שהביא עמו מיני פירות של ארץ ישראל. וקשה הלא הלכה היא שאסור להוציא פירות מארץ ישראל לחוץ לארץ, אלא לפי מה שאמר רש"י (לעיל פ' מ"ב) כי קפצה לו הדרך לאליעזר, וביום אחד הגיע למחוז חפצו ממילא נשארו אצלו הפירות שלקח אתו כדי לאכלם עד שיגיע לגבולה של הארץ אגב הליכה רגילה.

(אמרי אמת - גור)

לבן מוכן לתת את עיניו עבור ממון

ויפריץ לבן אל האיש החויצה (כ. כ. ט) למה רץ ועל מה רץ ומפרש רש"י: נתן עיניו בממון, והיינו למה רץ לבן? הרי אמרו חז"ל שפסיעה גסה נוטלת אחת מת"ק ממאור עיניו של אדם? אלא 'נתן עיניו' בממון, שלבן היה מוכן אפילו לתת את 'עיניו' בשביל ממון.

(בית אפרים)

לפנות הלב מכל רע - רק ע"י 'תורה'

ואנכי פניתי הבית (כ. כ. לא) כתב רש"י: ואנכי פניתי הבית מעבודת אליהם. מכאן דרש הרה"ק רבי משה חיים אפרים מסדילקוב ז"ע בעל ה'דגל': פיניו הלב ממחשבות רעות שהן בגדר ע"ז הוא אך ורק באמצעות התורה 'אנכי'.

(דגל מחנה אפרים)

על המנהג שלא לאכול לפני גמר שידוך

לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר (כ. כ. לג) הרה"ק רבי שמואל מקאריב שלח את תלמידו הרה"ק רבי נח בעמח"ס 'קב חן' אל רבינו רבי ישעיה מפשעודבו להציע בפניו שידוך לאחד מבני ביתו, לכבודו רבי ישעיה במגדנות אמר לו רבי נח הוא כתיב 'לא אוכל עד אם דברתי' והיה זה בעת ששב אליעזר דברי בשליחות אדונו אברהם אבינו להציע שידוך לבתואל עבור בתו עם יצחק, ענהו רבי ישעיה' בצחות לשונו: שאני אליעזר שכתוב אצלו רש"י שם (כ. כ. מד) היום יצאתי והיום באתי נמצא שאכל זה לא מכבר בביתו על כן יכול היה לומר לא אוכל, אולם אתה שנסעת אלי דרך שלשת ימים וזה כמה שלא טעמת מאומה עד בואך אלי, אכול מעט מן המגדנות שלפניך, ושוב תדבר את אשר בלבבך.

בני ישראל מבינים גם ברמז משא"כ באליעזר העבד

וְאֵבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵץ (כד. מב) איתא כאן ברש"י היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הארץ אמר רבי אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים וכו'. ולאורה יפלא, היתכן שפרשת אליעזר חביבה לפני המקום יותר מתורתן של ישראל, ואמר הרה"ק מקאצק ז"ע: אדרבה, לפני בנו הקרוב אל לבו ומבין כל רמזותיו די ברמיזא בעלמא, ובלשוננו: דוא ביזט אחיימישער פארשטייה ארפן ווינק! אבל לפני איש זר צריכין לפרש.

(אמת ואמונה)

וַיֵּצֵא הָעֶבֶד פְּלִי כֶסֶף וְכִלְיָ וְזָב וּבָגָדִים וַיִּתֵּן לְרַבְקָה וּמְגִדָּה נְתוּן לְאֵחִיהָ וְלְאִמָּהּ (כד. נג) לרבקה נתן כלי כסף וזהב שהם דברים המתקיימים ואילו לאחיה ולאמה העניק מגדנות שאינם נשמרים לזמן רב מתוך שלא רצה להתקשר עמם בקשר של קיימא.

(הגה"ק רבי שמואל מסוכוטשוב ז"ע - שם משמואל)

אם כבר 'ברכה' – אז שתבוא על משפחתינו...

וַיֹּאמְרוּ לָהּ אַחֲתָנוּ אַתְּ הִי לְאֵלֵינוּ רַבְקָה וַיִּירֶשׁ וְרַעְיָה אֶת שְׂעִיר שְׂנָאָיו (כד. ס) מעשה בעשירי גדול שהיה קמצן וכילי, מימיו לא נתן פרוטה לצדקה, ומשבאו אליו קרוביו העניים לבקש פרוטה להחיות את נפשם גרשם מעל פניו, לימים חלה ומחלתו התגברה עליו עד שנטה למות, משראה כי כלתה אליו הרעה שלח את בני ביתו אצל חכם וחסיד שבדור לבקש עליו רחמים וציווה עליהם להבטיח לו כי יקיימו כל מוצא פיו, אמר להם החסיד החכם: דעו כי כבר אמרו (הניאל ד. כד) וְחֲטָאָהּ בְּצַדִּיקָה פְּרִיקָה! והיה, אם יתן סכום כסף גדול כפי שאשית עליו הרי מוטב, ואם לאו הנה המטה אשר הוא שוכב עליה לא יקום ממנה. ראה העשירי הקמצן כי חייו תלויים לו מנגד הסכים לחלק לצדקה את הסכום שגנב החסיד החכם. בתוך שהוא מונה את הכסף כדי לא להוסיף פרוטה יתר על הסכום שנצטווה נתיישב בדעה ואמר לבני ביתו אם כבר נגזר עלי לתת סכום כסף גדול כזה לצדקה מוטב שיהנו מעולי קרובי העניים מאשר עניים וצדיקים לה הרי עניין וענין עניין קודמים. כן הדבר בפרשתו; לכן הארמי אמר לרבקה בשלחה אותה 'אחותנו את היי לאלפי רבבה', מכיוון שראה ארמי זה שכבר הובטח לאברהם כי זרעו יהיה כחול הים אף כי דבר זה כאב לו מאד שהרי שונא הוא את הטוב, וכילי הוא מלחת לה הברכות הללו, לכן אמר לרבקה 'אחותנו את היי לאלפי רבבה' היינו שברכות אלו שהובטחו לאברהם הואיל ומן ההכרח שיבואו, הרי מוטב שיבואו אליך ואלפי הרבבה יצאו ממך.

(רבי אליעזר הלוי מטריניגור ז"ע - משלי הסידים עה"ת)

גמלים – גמול טוב

וַיְרֵא וְהִנֵּה גַמְלִים פְּאִים (כד. טז) גמלים, בכל דבר ראה יצחק רק טוב וחסד גמלים' מלשון 'גמול' ושכר טוב.

(הרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו ז"ע)

ראה בחזונו גומלי חסדים

'גמלים באים', יצחק ראה ברוח הקודש שעתידיים לצאת ממנה גומלי חסדים.

(הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן ז"ע - דברי מאיר)

אברהם במידת החסד שלו מומתק את מידת הגבורה של יצחק

מִי הָאִישׁ הַלְוֵה הַהֵלֶךְ בְּשֵׂדֶה לְקִרְאָתוֹ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנָי וְתַקַּח הַצְּעִיר וְתַתְּכֶם (כד. סה) יש להבין וכי דרכה של רבקה לשאול על כל מי אשר תפגע? ועוד מה זה שהשיב אליעזר 'הוא אדוני' ? הלוא אברהם היה אדוניו, ויצחק היה בן אדוניו, אלא ידוע דמדתו של

יצחק אבינו הוא מדת הגבורה' וכאשר ראתה הצדיקת רבקה את מדת הגבורה של יצחק נבהלה מאד, אבל זאת האמינה שמסתמא יש אחד שכוחו במדת החסד גדול מאד, ויודע להמתיק מדת הגבורה, ולכן שאלה: מי האיש הלוה? והיינו, מי האיש ששייך לוה. להמתיק מדת הגבורה של 'ההלך בשדה לקראתנו' וע"ז השיב 'הוא אדוני', כלומר זה אברהם שמדתו הוא מדת החסד, והוא יכול להמתיק תוקף הגבורה של זה.

(מרן הסב"ק מרוזין ז"ע)

*

בנוסח אחר אמר מרן הסב"ק ז"ע: רבקה אמנו הוכיחה את עצמה כמעשה דאליעזר והגמלים שמדתה היא מדת החסד, ואילו יצחק אבינו הוא מדת הגבורה כידוע, וכשראתה רבקה מדת הגבורה של יצחק נבהלה מאד מתוקף מדתו ושוה היפך מדתה, ולכן הקדימה לשאול ולברר מי הוא בכלל, ואמרה 'מי האיש הלוה ההלך בשדה לקראתנו' דייקא, היינו שהוא היפך מדתה, וע"ז השיב אליעזר 'הוא אדוני' זה יצחק אדוני, שהוא מדת הגבורה. (ועל הקושיא הלוא אברהם הוא אדוני, וא"כ למה אמר על יצחק שהוא אדוני, כבר תירצה המפרשים עם דברי רש"י בפסוק לו, שאברהם אבינו נתן שטר מתנה ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו בני המשפחה לשלוח בתם, ואליעזר בכלל נכסי אברהם ע"כ אמר הוא אדוני) ורצתה הצדיקת רבקה להמתיק מדת הגבורה של יצחק לכן 'תקח הצעיר ותתכס' צעיר הוא ר"ת של ע"מך 'ישראל צריכים פירנסה, ובוה רמזה לו ליצחק איך תוכל להתשמש במדת הגבורה כשעמך ישראל צריכים פירנסה וזה אי אפשר לעורר ולתשפיע אלא ע"י מדות הרחמים והחסדים וע"י טענה זו 'כסתה' כל הגבורות דיליה.

(מרן הסב"ק מרוזין ז"ע)

*

וְתַקַּח הַצְּעִיר וְתַתְּכֶם (כד. סה) איתא בשם המגיד הק' ז"ל מולאטשוב שפירש את הכתוב כי כאשר ראתה רבקה את האיש זה גבריאל, ע"ד הנאמר (הניאל ט. כ"א) והאיש גבריאל כדאיתא בתנחומא (וישב ב) הולך לקראתה ותאמר מי האיש הלוה היינו ששאלה באיזה אופנים יוכלו להמתיק את הדינים המתעוררים מבחינת 'גבורה' ע"י המלאך גבריאל? 'תקח את הצעיר' נוסריקין 'ישראל ע"מך צריכין פירנסה, ובטענה זו כסתה והסירה כל הדינים מעל בני' וכן איתא בשם אדמו"ר מרוזין ז"ע"א שפירש הפסוק 'מי האיש ההולך בשדה לקראתנו' דהיינו דהלא יצחק ההולך לקראתה מידתו היא מדת גבורה, ומי יוכל לעמוד בהנהגת גבורה ח"ו, וע"ז השיב לה אליעזר 'הוא אדוני' ר"ל כי אברהם אדוניו של אליעזר שהוא מידת חסד, והוא ממתיק את הגבורה של יצחק, ונעשה רחמים גמורים, כי כאשר חסד וגבורה מתכללים יחד נעשה ע"ז רחמים גמורים, ולהבין הענין מדוע דוקא בחרה רבקה אמנו ע"ה את המליצה של צורך פירנסה כדי להמתיק את הגבורות, דהנה אמרו חכמינו ז"ל (כ"ב ט) אין בודקין למוזנות, ואף מי שאין לו זכות להתפרנס עם כל זה נותנים לו מזונות מחמת שלא גרע משאר בעלי חיים שאין להם לא זכות ולא חובה והם מתפרנסים מידו המלאה וזה מה שמצינו במשנה (ברכות ז) שהגשמים נקראים גבורות והיינו שע"י הגשמים מתפרנס האדם, ופרנסה מגיעה לאדם אף בבחינת 'גבורה', ולכן כאשר רצתה רבקה אמנו ע"ה להמליץ על ישראל מפני המלאך של גבורה לא מצאה דבר יותר מסוגל להמליצה כי אם שישאל צריכין פירנסה ופרנסה מגיעה לאדם אף שאינו כהוגן וכמאמרם ז"ל אין בודקין למוזנות ובוה כסתה והסירה הגבורות הדינים מעל בני ישראל ונתעוררו חסדים טובים בעולם.

תכלית הנשואין והקמת בית היא בגלל המיתה

וְתַקַּח הַצְּעִיר וְתַתְּכֶם (כד. סה) מרן הרה"ק האדמו"ר ז"ל דוד משה מטשארטקוב ז"ע דיבר בקדשו בביאור

כוונת שלמה המלך ע"ה באומרו 'טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה כאשר הוא סוף האדם והחי יתן אל לבו' (קהל ד. ט) ומסביר האלשיך הק' ז"ע אחרי שהוא מדקדק ושואל 'וכי מי לא יודע בכל אלה כי טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בתי משתאות ושכרות' ובאשר צורך לומר זאת? ועד המיתה מה זה שאמר 'באשר הוא סוף כל האדם' מי לא יבין את זאת כי סוף האדם בעוה"ז הוא המוות?, אך הנה אין ספק כי לא על משתה של רשות שלמה המלך ידבה, כי אם על 'סעודת מצוה' כסעודת חתן וכלה וכיו"ב, והוא באשר נשים לב לאומרם ז"ל: כל הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות' (ברכות ו) כי הלוא קצת תמוה הוא, וכי מי זה החתן אשר נצטרך לשמחו, והלא הוא נמצא ביום חתונתו וביום שמחת לבו? אך האמת הוא כי האדם אשר חננו ד' דעה והשכל יתן אל לבו ביום חתונתו ויאמר: על מה זה נצטוונו ליקח אשה ולפרות ולרבות? אם לא בגלל כי מחר ימות, ואם לא ישיאר אחרינו נין ונכד ימות וילך לו בלי חמדה, משא"כ כשנושא אשה יש קיום באיש והוא משאיר אחריו שם ושאריה. נמצא כי חתונתו היא הכנה והתיקון לקראת המות, ולכן לא פלא הוא כי האיש החכם המבין את עמקות ענין זה שיתעצב אל לבו בזוכרו ביום מותו, על כן צריכים לשמחו וגם לרבות את המסובין הישבים במסיבת החתונה שגם המה עושין החשבון של תכלית הנשואין. והן זאת היתה כוונת רב המנוגא כשהמסובין בשמחת נשואי בנו אמרו לו 'לישרי לן מר' אמר להם 'ווי לן דמיתנין' (מכות א.) כלומר כי הנישואין הם הכנה אל המות ואלמלא האי טעמא לא היה צורך בכלל את ההולדה.

הרי כי את אשר נתן ד' חכמה בלבנו, יבין בלכתו אל בית המשתה חתן וכלה אל אחרית דבר, ואז יכנע לבלבו. כמו בעת לכתו אל בית אבל בזוכרו יום המות. אך אמנם אין ספק כי אף שאחרית דבר הנישואין היא המיתה, אבל כיון שהיא רק הכנה והתחלה אליה נסתרנה דרכה מההולך אל בית המשתה ההוא ולא ישים לב כי אם אל אשר לפניו באשר הוא, משא"כ ההולך אל בית אבל שיראה בעיניו 'המוותה לחסידיו' וליתר העם, יתן אל לבו כי גם עליו יעבור כוס. והן הנה דברי שלמה המלך לאמר אל ישיאך לבך לומר הנה כי יקרה לפני ב' דרכים, א. ללכת אל בית משתה חתן וכלה, וב. ללכת אל בית אבל, והיות כי גם הכוונה הנמשכת מלכת אל בית אבל גם היא נמצאת בלכת אל בית משתה, א"כ אלך לבית הנישואין על כן אומר לו שלמה, לא כן הדבר כי טוב ללכת וגו' ופירש הטעם ואמר 'באשר הוא סוף כל האדם', כי אמנם בבית המשתה ג"כ יקבל ההכנעה כפי הני"ל שסופו של תכלית הנשואין הוא המיתה, אך עדיין אינו דומה כשהולך לבית האבל שם רואה בעיניו באופן מוחשי של סופו של אדם, ולבבו יבין כי כל אחד וגם הוא בדרכו לשם. משא"כ בבית המשתה הרי שלא יעמיק לחשוב על תכלית הנשואין ורק יראה את אשר לפניו, ולא יחשוב 'באשר הוא סוף כל האדם' על ידי כן, הרי שכדי להגיע ל'החי יתן אל לבו' עליו לילך לבית האבל.

וכותב הגה"ח רבי אברהם שטערן ז"ל: בזה המאמר נבין מה ששמעתי שאמר רבינו אדה"ז מטשארטקוב ז"ע לבנו ז"ע כשהובילו לחופה בלשון: 'ווייסט מיין קינד פאר וואס מ'האט חתונה ווייל מ'שטארבט, דאס האט רש"י ז"ל מרמז גיווען 'תקח הצעיר ותתכס, כמו ותקבר ותשבר, צו גידענקין דעם יום המיתה.

(רבינו אדמו"ר מטשארטקוב ז"ע)

דרכי ה'מידות' בין אדם לחבירו

וּמִשְׁמַע דְּדוּמָה וּמִשָּׂא (כד. יד) וכך דרש הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זצ"ל שצריך האדם להיות 'שומע חרפתו' ו'שותק' וגם 'לסבול' ולשאת כל דבר.

(שיח שרפי קודש)

סגולות מלכים

סגולות העולה לגדולה מוחלין לו עונותיו נשיא אלהים אתה כתוכינו (כג, ו)

אין עולה לגדולה אלא אם מוחלין לו

רבי זירא הוה מיטמר למימכיה דאמר רבי אלעזר לעולם הוי קבל וקיים, כיון דשמעה להא דאמר רבי אלעזר אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עונותיו, אמצי ליה אנפשיה.

(סנהדרין י"א, א)

חתן חכם ונשיא מוחלין על כל עונותיהם

ר' זעירא הוון בעיין ממניתייה ולא בעי מקבל עלוי, כד שמע תנייא תני חתן, חכם, נשיא, גדולה מכפרת, קביל עילויה ממניתייה. חכם 'מפני שיבה תקום והדרת פני זקן' מה כתיב בתריה 'וכי יגור אתכם גר בארצכם לא תנו אותו', מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו אף חכם שנתמנה מוחלין לו על כל עונותיו. חתן 'וילך עשו אל ישמעאל ויקח את לו כל עונותיו, נשיא 'בן שנה שאול במלכו' וכי בן שנה היה אלא שנמחלו לו כל עונותיו כתינוק בן שנה.

(ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג)

העולה לגדולה מתרומם ומתעלה וממילא מסולק מהעבירה

אין אדם עולה לגדולה וכו'. פי' כי הוא יוצא מן השם הראשון אשר היה קודם עליו שלא היה עליו שם של גדולה, ועכשיו עליו שם של גדולה, וכאלו היה אדם אחר לגמרי, ומאחר שהיה כאלו אדם אחר מוחלין לו עונותיו. או בנושא אשה ונשיא שעולה לגדולה וגר שנתגייר. כי הנושא אשה אמרו (יבמות ס"ג א') כל מי ששרוי בלא אשה אינו אדם שנאמר זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם, והרי כאלו היה אדם אחר כאשר נשא אשה, ולפיכך מוחלין לו עונותיו. ונשיא שכיון שנעשה נשיא כאלו היה אדם אחר, כי קודם היה אדם פרטי ומצד הגדולה שנותנין לו הרי שקול הוא כמו הכלל, והרי הוא כמו אדם אחר לגמרי ואינו עוד הראשון. וגר שנתגייר כאלו נולד מתחלה לא נחשב בריאה כמו שאמרו גר שנתגייר כמו קטן שנולד דמי. כלל הדבר גר שנתגייר מתחלה לא נחשב אדם בשלימות, ועכשיו נחשב אדם בשלימות. והעולה לגדולה מתחלה לא נחשב רק אדם יחיד, וכאשר עולה לגדולה נחשב כמו כלל לא אדם פרטי, שהרי אמרו מאכן שהמלך הוא כמו כל העם וכמו שפי' רש"י בפרשת חקת על ואשלח מלאכים ממדבר קדימות. ועוד יש בזה מה שאמרו שהעולה לגדולה מוחלין לו עונותיו, כי העולה לגדולה מתרומם ומתעלה, ודבר זה הוא הכפרה ומחילה אליו כי החטא הוא באדם מצד החומר, והשפלות לאדם ג"כ מצד החומר, וכאשר עולה לגדולה הוא מתעלה מן החומר, ודבר זה הוא הכפרה ומחילה לאדם מן החטא שהם מצד החומר.

וכן הגוי הוא מתעלה אל מדינות ישראל, ובוה יש לו התעלות מן החטא. ומי בנושא אשה מתעלה אל מדינה שהוא חבור זכר ונקבה, ובוה יש לו סלוק החטא. והבן אלו ג', נשיא שהעולה אל הגדולה מצד אהו, וגוי שנעשה [גר] מצד אהו, ונושא אשה שהוא חבור זכר ונקבה והבן זה. ואל יקשה לך שא"כ לא יהיה חטא בנשיא, דבר זה כי כל אדם הוא בעל גוף ויש בו חטא, רק כאשר עולה לגדולה מצד שהוא עולה לגדולה מתעלה מן החטא כי בוה שעולה

רק אם מתנהג בענוה או מוחלין לו

כבר ארז"ל העולה לגדולה מוחלין לו על כל עונותיו כמ"ש רש"י ז"ל ע"פ מחלת בת ישמעאל ג' דברים גר שנתגייר והנושא אשה והעולה לגדולה. י"ל דר"ל שמעלה לגדולה מעל גבי עצמו ותולה בכבוד אחרים ובכבוד אבותיו או מוחלין לו על כל עונותיו, כי אני שוכן את דכא כתיב, וא"כ אם האדם המושל בכונתו הטהורה לאחוז במקום ענוה אז שפיר מוחלין לו.

(פתח הבית דרוש ב)

ב' טעמים והנפק"מ

וכעת נראה על פי מה שאמרו חז"ל במסכת סנהדרין (יד, א) בר' זירא דבתר דשמע להא דאמר ר' אלעזר דכל העולה לגדולה מוחלין לו כל עונותיו הוי ממצי נפשיה, ושמעתי בשם הגאון בעל נודע ביהודה שאמר דבוה יש ב' טעמים אחד דהוי הוכחה מדוכה לעלות לגדולה מוכח דמחלו לו עונותיו מכבה והשנית כיון דעלה לגדולה יהיו לו חולקים וצער וע"כ כן יהיו מוחלין לו עונותיו, והנפק מינה לטעם א' כיון דכבר עלה לגדולה מוכח דכבר נמחל לו ואין צריך לקבל עוד הגדולה אבל לטעם שני צריך לקבל עוד הגדולה ואז יהיה לו צער וזיכה למחול לו עונותיו.

(הכמת התורה, למהר"ש קלוזר, פרישת וישב)

מוחלין לו מחמת שמתבייש על מעשיו

כל העולה לגדולה מוחלין לו על כל עונותיו כי בעת שעולה לגדולה מתבייש על כל מעשיו הרעים, שהש"ת ב"ה גמל אתו טובה, והוא יודע בעצמו מעשיו, וכיון שאז בשעה שעולה לגדולה מתבייש בדעתו על מעשיו, עבירות שידוע בעצמו, משום הכי מוחלין לו, אז, כמאמר רז"ל (ברכות יב, ב) כל העושה עבירה ומתבייש בה מוחלין לו, ולהכי מחמת העלוי שמתבייש בדעתו בעצמו על העבירה מוחלין לו.

(כתר תורה, בארדיטשוב, פרישת וישלח)

טעם שהעולה לגדולה אינו מתענה כמו חתן שמתענה

מדוע מי שעולה לגדולה לא שמענו מעולם שיתענה הרי העולה לגדולה נמי מוחלין לו כל עונות ומתן שבכולם נאמר לשון מחילה דמוכח שנמחל להם לגמרי וזולת בחתן דאמרינן בגמ' יבמות סג ע"ב שעונותיו מתפקקין, וכתב הרב מוהר"י פינטו בדרשתי דהכוונה כלומר נסתמין, היינו לומר שאע"פ שחתן מוחלין לו כל עונותיו מ"מ אינם נמחלים לגמרי אלא כמונחים בקופסא ונסתמין שם לראות מה יהיה בסופו, שאם אחר הנישואין לא ישוב עוד לכסלה אלא הולך בדרך ישרה ומתהלך בתומו צדיק הנה הם נמחלים לגמרי ואדרבה נחשבים לו כזכות, אבל אם ישוב לכסלה אחר נישואיו ויחטא ואשם מגלגלים עליו עונות ראשונים, ולכן מתענה בכדי שישוב בתשובה שלימה, משא"כ בהנך דמוחלים להם לגמרי לכך אין צריכים להתענות.

(שרה חמד אסיפת דינים מערכת חתן וכלה סוף אות ד)

לגדולה מתעלה מפחיתות החומר, ובוה מסולק המחטא ממנו. ודבר זה רמזנו במקום אחר ג"כ ביבמות (ק"ח א') אצל לכן נשבעתי לבית עלי בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים.

(חרושי אגדות למהר"ל סנהדרין שם)

עיינו מן השמים בדינו ואם לא שנמצא זכאי לא היו מטיבים לו

מזה עצמו אמרו (ירושלמי ביכורים פרק ג הלכה ג) שלשה מוחלין להם על עונותיהם, העולה לגדולה והנושא אשה ומי שנתרפא מחליו. כי אלו כלם כבר העולם לגדולם ועיינו מן השמים בדיניהם ואם לא שנמצאו זכאים, לא היו מטיבין עמהם. ולפי זה כל עוד שתתיקר נפש האדם בעיניו, ויראה עצמו מוכן לקבל שלמות אנושיות, עוד חל עליו חובת ההוה וההשמר מהמקרים והפגעים המפסיקים את הדרך.

(עקידת יצחק שער צו)

יוסף 'חלם' אותיות 'מחל' ומוה הבינו השבטים שיעלה לגדולה

ויחלום יוסף חלום ויגד לאחיו ויוסיפו עוד שנוא אותו. יש לומר שכונת אחי יוסף הצדיקים היה חלם הוא אותיות מחל, והבינו שיעלה לגדולה כדאיאת אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו כל עונותיו. ולכן ויוסיפו עוד שנוא אותו, למען על ידי זה יתחזק יותר לעלות למדרגה גדולה. וזהו גם כן קפץ עליו רגונו של יוסף רוצה לומר בכדי שיעלה למדרגה גדולה שהוא מדרגת מוסף.

(נעים אלימלך פרישת וישב)

העולה לגדולה מבין שבודאי הוא רשע מלמעלה ומהרהר בתשובה וע"כ מוחלין לו

אשר נשיא יחטא. אשרי הדור שהנשיא מביא כפרה על שגתו (:), כי איתא (ברש"י פ' וישלח בשם מדרש שמואל) ג' מוחלין להם עונותיהם וכו', והעולה לגדולה, איתא בבעה"ט אין אדם נעשה ראש מלמטה רק אם נעשה רשע מלמעלה. וזהו הפקד את הלויים הפקד עליו רשע ע"ש. נמצא כשעולה אדם לגדולה ומבין בשכלו שבודאי הוא רשע מלמעלה, ומהרהר בתשובה, מוחלין לו.

(אמרי פנחס לקוטי ש"ס ומדרשים אות קא)

המנהיג הוא הצינור ומוחלין שיהיה הצינור נקי להוביל שפע העליון

הטעם שאמרו ז"ל (ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג) חכם שנתמנה מוחלין על כל עונותיו, כי המנהיג נקרא פרנס, ומבואר הטעם בזה"ק פ' תרומה כי המנהיג הוא צינור השפע לכל הדור שהם מקבלין שפע עליון תחלה ומהם מתברכין כל שאר העם, ולפיכך המנהיג נקרא פרנס שפרנסת הדור על ידו, ולכן העולה לגדולה מוחלין לו עונותיו, אחרי כי הוא הצינור מוכרח להיות נקי שיוכל שפע מי בריכה העליונה להמשך על ידו.

(בית אהרן, קארטישין, דרוש ראשון)

זכרון להולכים

הגאון הגדול רבי יהודה בויאר זצ"ל

בתורה ובצדקותו, מגזע היחס של הרה"ק רבי אלעזר רוקח מאמסטרדם זי"ע ומהרה"ק רבי ליבר הגדול מברדיטשוב זי"ע, רבי נחום היה מגדולי מעתיקי השמועה והוא היה מי שהנחיל לחסידים מתורת ומורשת שושילתא קדישא של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע ועצב את דמותם הרוחנית של צעירי החסידים בארץ הקודש.

הנכד רבי יודל בויאר זצ"ל השכיל לשאוב ממנו מלוא כליו מתורת החסידות, וכן זכה להתלוות אליו בביקוריו אצל אדמו"רי צדיקי בית רוז'ין, כמו אצל האדמו"ר הרה"ק רבי ישראל מבאיאן לייפציג זי"ע ועוד לימים גם זכה להסתופף בצילם של הרה"ק מהוסיאטין והאביר יעקב מסאדיגורא ולהנות מקרבתם.

סיפורים רבים אודות זקינו רבי נחום יאסער היו שגורים על פיו של רבי יודל זצ"ל, אשר כאמור היה לאחד ממעריציו הגדולים, וסיפר בנו הרה"ג ר' מנחם נחום שנקרא בשמו של הסבא-רבה רבי נחום יאסער, ואביו מחמת יראת הכבוד שהיתה לו לזקנו לא הרשה לעצמו לנקוב בשם בנו 'מנחם נחום' והיה קורא לו צדיק'ל... או הרה"צ.

רבי יודל היה מספר כי במשפחה מקובל כי רבי נחום יאסער היה שושבינו של הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא בעת הכנסו לחופה עם ז' בתו של הרה"ק רבי פניע'לה מאוסטילא זי"ע [שכן הרה"ק רבי יעקב יוסף התייתם מאביו הרה"ק רבי דוד מסקווירא בימי נעורו] ואף זכה להתכתב עם צדיקי בית סקווירא זצ"ל וילחט"א.

לפעמים היה רבי יודל מתענג בערגה על זכרונותיו מהסב הגדול וכך גם היה כשתיאר את נסיעתו של זקנו רבי נחום להדלקה בל"ג בעומר במירון, וכך מספר לנו נכדו: ר' יודל היה מספר בערגה מה ששמע מרבי נחום יאסער איך היה עורך את הנסיעה השנתית למירון ברגש ובסילודין, הוא היה נוסע מירושלים עיר מגוריו לת"א לן אצל חתנו-אביו הרה"ח ר' אברהם יעקב בויאר, ומשם היה ממשיך ונוסע לטבריה להילולת רבי מאיר בעל הנס, ומשם לאתרא קדישא מירון, להשתתף בהדלקה על הציון המצויינת של התנא האלוקי רשב"י ובהילולא דצדיקיא, וכך גם בחזירתו אותו המסלול שלקח ימים אחדים, וכל זה כדי לזכות להיות במירון בל"ג בעומר בצילו דרשב"י.

ועוד היה מספר רבי יודל, אביו רא"י זקינו ר' שרגא פייבל שהיה רב ושו"ב בסדיגורא עלו ארצה לפני שהגיע לכאן זקנו רבי נחום [הם הגיעו בנפרד ויתכן שר' שרגא פייבל עלה אחריהם] וכאשר רבי נחום יאסער הגיע נמנע ולא רצה לנשק לנכדו שמא מינות-צינות נזרקו בו. עד שראה אותו עם ציצית מהודרות משתלשלות מבגדיו הבין כי הוא שומר אמונים לתורה ויראה ואז נישק אותו בהתרגשות.

בימי השבעה שח לנו ילחט"א הרב ירחמיאל בויאר אחיו של רבי יודל זצ"ל כי לדעתו כל הפרומקייט של רבי יודל נבעה

הגרי"י זצ"ל עם אחיו ולחט"א הרה"ג ירחמיאל בויאר שליט"א

בנישואיו עם רבותיו ראשי ישיבת פוניב'ז הגר"ש רוזובסקי והגר"ד פוברסקי זצ"ל

רבי יהודה בכיצד מרקדין לפני החתן

מימין לשמאל: הרה"ח ר' אברהם בויאר זצ"ל, הבן הבכור הרה"ג ר' משה בויאר שליט"א ר"כ נועם התורה בב"ב בשמחת נישואיו, הרה"ג ר' יהודה בויאר זצ"ל, המחזן הרה"ג מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל משגיח דיישיבת רוז'ין בב"ב, והרה"ג ר' גדליה גדל זצ"ל

מגדולי תלמידי מרן ה'חזון איש' זצוק"ל ומראשי ישיבת 'בית שמעיה' בבני ברק, נכדו של האי חסידא ופרישא הגאון הקדוש הצדיק המפורסם רבי נחום יאסער זצוק"ל מקלישקוביץ מגדולי החסידים בחצרות הקודש רוז'ין ובראשם מרנא הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטפנשט זי"ע"א.

האבל הכבד

אבל ויגון השתרר בקרב שלומי אמוני ישראל, עם הגיעה הבשורה המעציבה על הסתלקותו לשמי רום של הגאון הגדול רבי יואל יהודה בויאר זצ"ל, בעל ה'קיצור הלכות', משרידי תלמידי מרן ה'חזון איש' זצ"ל, שעוד זכה ליצוק מים על ידיו ולהנחיל את תורתו ושמעותיו, מראשי ישיבת 'בית שמעיה' בבני ברק. לאחר שנות סבל ויסורים נסתלק לבית עולמו בהיותו בן צ' שנים.

בהסתלקותו נעקר מעולמנו גאון עצום שהשכיל למוזג באישיותו אצילות נפש ורוממות רוח, מדות נעלות, לצד למדנות מופלגת ובקיאות רבה, בהתמדה מופלאה והתלכותו בצדי הדרכים כחן מחסידי קמאי צדיקא ופרישא, אבל כבד השרתה פטירתו בקרב ההולכים בדרך מרן ה'חזון איש' זי"ע. בני קהילת 'בית המדרש הגדול' ברחוב חידושי הרי"ם בבני ברק, הסירו את הפרוכת מעל ארון הקודש ועשו אבל יחיד מיד עם הגיע הבשורה המצערת, כן רבי יודל, כפי שכונה על ידם בהערכה ובהערצה, היה פארה וזיווה של קהילה זו, שהיתה בנשיאות הגר"ח גריינמן זצ"ל, עמו היה הגאון רבי יודל כפי שכונה בקרב מעריציו בידדות כל השנים.

מתואר זהו

רבי יודל נולד בתל אביב בשנת תרצ"ה, כבן בכור לאביו הרה"ח רבי אברהם יעקב בויאר ז"ל, שהיה מנכבי חסידות רוז'ין, ובהיותו איש ציבור בתל אביב, ניהן במיוחד במידת האמת והישרות, אותה הנחיל לבניו אחריו זכה להיות שליח ציבור כשהתמנה כשליח ומייצג את החזית הדתית בעיריית ת"א.

רבי אברהם יעקב בויאר ז"ל היה בנו של החסיד המפורסם רבי שרגא פייביש בויאר ז"ל מגדולי חסידי שטורטקוב ושו"ב בסאדיגורא. (נפטר י"א שבט תשי"ט ונטמן בסמוך לציון הרה"ק אביר יעקב מסאדיגורא בבית העלמין נחלת יצחק)

ניקה ממוקורת החסידות

מצד אמו מרת חנה ע"ה, זכה לינוק הרבה ממקורות החסידות באשר אמו היתה בתו של החסיד המופלא הגה"צ רבי נחום ליברון זצ"ל, המכונה רבי נחום יאסער - הרב דקלישקוביץ. מגדולי ופארי חסידי בית רוז'ין ושטפנשט, אשר נודע בגדלותו

נאר בשדה - שטפנשט

זקינו הרה"ק ר' נחום יאסער זצ"ל

פרטים על דברי ימי חייו של רבי נחום יאסער על קצה היריעה:

הרה"ק ר' שלמה מטשארטקוב מאחוריו נראה הרה"ק ר' נחום יאסער זצ"ל

אב"ד קלישקביץ ברכת מזל טוב להגל גמר השידוך לבתו עם עם החתן הרב אברהם בויאר מטשארטקוב-ח"א בנו של הרה"צ ר' שרגא פייבל בויאר שו"ב בטשארטקוב וסאדיגורא ומחשובי חסידי טשארטקוב ובית רוז'ין.

מסופר על רבי נחום זצ"ל כי אחר שנצטווה ע"י הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זצוק"ל לשאת בעול הרבנות. יראת ההוראה הרתיעה אותו אולם הרה"ק מטשארטקוב אמר לו בהאי לישנא: "אומר אני לך כי על כל שתאמר כי כשר הוא - כשר יהיה. מה שתאמר כי אינו כשר - לא יהא כשר". בשולי עובדא זאת יסופר כי הרה"ח רבי משה כהן ע"ה מחשובי חסידי טשארטקוב ובאיאן-סאדיגורא בירושלים, ומשיירי גדולי מעתיקי השמועה, בא פ"א אל רבי נחום יאסער והתחנן לפניו שיאמר עליו כי הוא 'אדם כשר' שכן כאמור לעיל הרבי מטשארטקוב בירך אותו שמה שיאמר שהוא כשר אכן יהיה כשר...

(מתוך באר בשדה גליון 85)

"...רבי מנחם נחום מוכר בשמו הנפוץ "רבי נחום יאסער" ע"ש עיר רבנותו יאס, כל ימיו היו חיים של תורה ועבודה ויראת שמים צרופה. רבי נחום היה מגדולי פארי הרבנים שנמנו על חסידי בית רוז'ין, והיה מקושר אליהם באופן מופלא, ואף רבותיו הק' הראו לו אותות קרבה וחיבה ופתחו בפניו את מעינותיהם הגלויים והנסתרים. את ראשית דרכו בחסידות עשה רבי נחום בעת שהתקרב אל הרה"ק רבי דוד משה - האדמוה"ז מטשארטקוב, לאחר הסתלקות רבו זה התקרב ביותר אל רבינו הרה"ק רבי אברהם מתתיהו מטשארטקוב זצ"ע. כמים הפנים אל פנים, עם התקרבותו של ר' נחום לרבינו הק' מטשארטקוב, הראה לו את חיבתו והערצתו וקירב אותו מאוד, וברבות הימים אף יעץ לו להעתיק את מקום מושבו לעיר יאס, ושם יתמנה כרב. ואף שלח מכתב לחסידי ומעריציו שימתכו בו וסייעו בידו, כשאת מחצית משכורתו היתה נשלחת לו בקביעות מחצרו הק' של רבינו מטשארטקוב.

כידוע היה רבינו מטשארטקוב שוהה בכל שנה

בחודשי החורף בעיר יאס לשם נסע לפקוד את מקום ציון אביו הק' הרה"ק רבי מנחם נחום האדמוה"ז מטשארטקוב זצ"ע שנסתלק ב"יד כסליו וטמון בביה"ח ביאס, ואז הייתה לו לרבי נחום הזדמנות פז שחזרה על עצמה מידי שנה להתקרב ולחסות בצילו של רבינו הק' ולהנות מאור קדושתו הגדולה..."

החסיד הנודע לבית טשארטקוב רבי יצחק חכם זצ"ל בזכרונותיו אשר פרסם בקובץ מסילות - סאדיגורא (גיליון י"ח תשרי תשמ"ח) כותב על תולדות רבי נחום: הרב הגאון רבי מנחם נחום ליברון זצ"ל שהיה רב בקלישקביץ שבאוקראינה, הגיע אף הוא לטשארטקוב והופיע לפני הצדיק, לאחר מלחמת העולם הראשונה. הוא היה מחסידי רוז'ין - טשארטקוב, וכשהגיע לטשארטקוב, קירב אותו הרה"ק רבי אברהם מתתיהו זצוק"ל מאד. בבואו אל הרה"ק זצוק"ל, יעץ לו הרה"ק להעתיק את מקום מושבו לעיר יאס ואף נתן לו מכתב החתום בחתימת יד קדשו ובו פניה ובקשה לחסידי בכל מקומות מושבותיהם שיהיו לו לאחיעזר ואחיסמך. מכתבו זה נמצא בגנון מכוננו שופך מעט אור על תלאתיו של רבי נחום באותם ימים. במכתב נוסף מחצר קדשו של הרה"ק מטשארטקוב כותב לו הגאון רבי פסח לייב שורץ זצ"ל שהיה הרב בטשארטקוב וראש הגבאים של הרה"ק רבי אברהם מתתיהו מטשארטקוב זצ"ע להגאון רבי מנחם נחום ליברון זצ"ל

רבי נחום יאסער בטיש הו"ר בסוכה עם הרה"ק רבי נחום מרדכי מטשארטקוב

רבי נחום יאסער עם הרה"ק מטשארטקוב במערת המכפלה

מכתב המלצה מהרה"ק מטשארטקוב זצ"ל להרה"ק ר' נחום יאסער זצ"ל הנמצא בגנזי מכוננו

ב"ה, יום ג' ... לסה"ע, שנת תרפ"ז, לפ"ק

החיים והשלום לאנשי שלומנו הנכבדים והנדיבים, בכל מקומות מושבות-הם, יהי נועם ה' עליהם.

אחדש"ה. עתה באתי להמליץ עבור מוכ"ז ידידנו הרה"ח המופלג בתו"י, שהיו"ח מר מנחם נחום נ"י בהרה"ח המפורסם לשם ותפארת מו"ה שלום יעקבא זצ"ל שמחמת השערורי' שהיתה בסביבותיו נודד ממקומו מכסא הרבנות וחופ' מדחקות הפרנסה, באתה עליו גם צרת הבת שהגיעה לפרקה, ולרש אין כל, רק קותה אחת שהטובים והנדיבים מאחב"י יעמדו לו לעזר לסעד. ע"כ אבקש שבכל מקום בואו ישתדלו עבורו אנשים מכובדים להיות לו לאחיעזר ולאחיסמך, לקרבו בספ"ק לאסוף עבורו מתנות הגונות הראויות להתכבד להיות לו למעות צור ישועתו. כידוע שלעת הזאת ההוצאה מרובה עד להפליא, ובפרט החוץ לנדוניא ומלבושים. ומבטחוני שאנשי שלומנו יקדימו נעשה לנשמע. אסיים ואומר שלום מאדוה"ש, ואני אברכם בברכה המשולשת. דברי אוהבים המתירי בעד כלל ישראל לטובה.

אברהם מתת' במו"ה מנחם נחום

ענת דודים - השדכן בעל ה'חזון איש'

בהגיעו לפרקו הציע אותו מרן ה'חזון איש' באמצעות הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל כשידוך לבת אחיו של מקורבו הרב משה חיים אקון זצ"ל. ה'חזון איש', למרות חולשתו והיותו בערוב ימיו, עסק רבות בשידוך, וכאשר בני המשפחה אמרו שלא יטרה, התעקש ואמר, שרוצה לראות נחת, היות וטרח בשידוך. היה זה בחודש אלול האחרון לימי חייו, ובחודש חשוון כבר הסתלק מרן החזון"א לעולם שכולו טוב.

בחודש שבט תשי"ד הקים את ביתו עם נור"ב החשובה, ולאחר גישוואיו למד בכולל פוניבוז, שם המשיך להתעלות במעלות התורה והיה נחשב כ'ארי שבחבורה', כשבני הישיבה מתפשים את קרבתו ומבקשים ליהנות מידיעותיו המופלגות. באותם ימים קבע לימוד בחברותא שנים רבות עם הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל, מגדולי תלמידי החזון"א זי"ע.

בישיבת בית שמעיה

במהלך השנים החל להרביץ תורה בישיבת 'בית שמעיה' בבני ברק, שם כיהן כאחד מראשי הישיבה, ושיעוריו יוצאים לאור על ידי תלמידיו. קשר מיוחד היה לו עם בעל ה'חידושים וביאורים', הגאון הגדול רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל, עמו למד והוציא לאור את חיבורו ספרי 'קיצור הלכות' על הלכות שביעית, תרומות ומעשרות ועוד. על פי המקובל, רבי חיים הוא זה שכתב את כל פסקי ההלכה, ואילו רבי יודל כתב את מקורי הדינים שבסוף הספר. ספרים אלו נתקבלו כספרי יסוד בהוראת הלכה למעשה, בחוג תלמידי ה'חזון איש'. כמו"כ תורגמו ספרים אלה למספר שפות ובהן אנגלית, צרפתית וספרדית. בהמשך אף נכתבו כמה ספרים הנושאים ונותנים בפסקים ובהלכות שבספרי.

כל כולו של רבי יודל זצ"ל היה מקשה אחת של תורה. בהיותו שקוע בלימוד התורה ועומק עיונה, כשכל מחשבותיו כל היום כולו אדוקות בתורה. לימים התבטא כי מדי בוקר מיד בקומו עליו להתאמץ מאוד שלא לחשוב בלימוד לפני אמירת ברכת התורה. אף מידותיו היו מוזככות ונעלות.

לפני עשור, בהיותו משוחח בלימוד עם אחד הלומדים, חש ברע, ופינו אותו לביה"ח, לאחר בדיקות התברר, כי לקה בארוע מוחי קל. לאחר שהוטב לו קצת, ביקש שיחפשו לו את פרטיו של האיש עמו שוחח בעת שנפל בחוליו, כי רוצה להתנצל בפניו, שמחמת שחש ברע לא סיים עמו את הענין ולא נפרד ממנו כראוי וכנכון.

באופן מיוחד נודעו לשם ולתהילה הקדושות המרובות בעניני הלכה. חומרות שהיו טבועות בדמו באופן שהוא לא הסיח דעתו במשך כל היום משמירה ומהקפדה על כל קוץ ותג מקיום ההלכה כצורתה. באופן מיוחד נודעה הקפדתו בעניני כשרות המאכלים, כשהיה מקפיד מאוד לפקח בעצמו על כל דבר מהפרשת תרומות ומעשרות, שחיטה ומליחה, וקיום הלכות שביעית, שהיו כולם באופן מוחלט כפי ההלכה.

בתקופה שלא היו מתקני גניזה, בימי ניסן הלך בפחי זבל של העיר, להוציא את

עם אחיו ילחט"א ר נחום בוויאר שליט"א מראשי קהילת אביר יעקב בת"א

בשיעור לפני תלמידים בישיבת בית שמעיה בה לימד מיום הקמתה

במוצאי שמחת תורה עם אחיו ילחט"א הרה"ג ירחמיאל שליט"א

עם הגאון הגדול רבי חיים גריינמן זצ"ל

מפנימיותו שהושפעה רבות מהתקשרותו ודבקו בסבא הגדול רבי נחום יאסער שהשייה במחיצתו השרתה רוח של קדושה וטהרה ודבקות במצוות ה' לאין ערוך ואכן ר' יודל כל ימיו חי והתנהג לאורו של האי סבא קדישא חסידא ופרישא.

על מידת דבקו והתקשרות של זקנו רבי נחום יאסער ברבותינו ה'ק' משטפנשט מסופר, כי הרה"ח ר' משה כהן, מבני ברק מחסידי שטפנשט, בשיחה עם רבי נחום יאסער סיפר אודות שתי הלוויות שנערכו לרבי ה'ק' רבינו מנחם נחום משטפנשט בעיר יאס ברומניה, א' בעת הסתלקותו והב' כעבור שנים בעת שהנאציים ועזריהם הרומנים הרשעים ציוו לפנות את בית הקברות העתיק בטאטאראש, ובתוכם את ציונו ה'ק' של רבינו משטפנשט, ר' משה סיפר מה שמעו מיהודי מהעיר יאסי, שנכח בהלוויה השניה של הרבי, והוא תיאר באוזני רבי מנחם נחום קלישקווער מיאס, את אשר שמע מפיו של אותו יהודי מיאס על מהלך הלוויה. הוא סיפר את הדברים בפשטות, ביבשות נטולת רגש, ורבי מנחם נחום הזדעזע וקרא ואמר:

"האם יודע אתה, שבעת הסתלקותו של רבינו הראשון משטפנשט אירעה ברומניה רעידת אדמה? ובעת סתימת הגולל שוב התרחשה רעידת אדמה בעוצמה כזו, שהסוכות שנצבו על השולחן נפלו ארצה והתנפצו לרסיסים! וכאן אתה בא ומתאר את הלוויתו של הצדיק בכזו אדישות!..." ומסופר שתוך כדי סיפורו זה אירעה רעידת אדמה ברומניה בעוצמה כזו שהשולחנות התהפכו, ויהי לפלא.

(מתוך הספר אמונת אמת שטפנשט)

ימי נעוריו

בילדותו התחנך רבי יודל וקיבל תורה בתלמוד תורה 'הסתרות החרדים', שהיה התלמוד תורה הראשון בעיר ת"א. לאחר מכן הלך עם חבריו ללמוד בישיבה בתל אביב, ובהיותו נער צעיר כבן ט"ו שנים, בשנת תש"ט, קיבל קריאה ממרן ה'חזון איש' לבוא אליו, באמצעות רבי אברהם רייסנר זצ"ל. לאחר שהחזון"א התעניין על מקום לימודיו, הציע לו להיכנס ללמוד בישיבת פוניבוז, שם זכה לחביבות מיוחדת ממרן הגאון הצדיק רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל שהעריכו עד מאד.

בימי בחירתו קנה תורה וחכמה מרבותיו ראשי ישיבת פוניבוז, ובראשם מהגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. קשר מיוחד היה לו עם ראש הישיבה הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל בעל ה"שועת דוד" והרבה תורה למד מפיו. מלבד זאת קירב אותו עד למאור והיה מבאי ביתו ומהאוכלים על שולחנו.

מאז שנקרא לביתו של מרן החזון"א, דבקה נפשו בנפשו, וקיבל אותו כרבו המובהק, התקשר אל תורתו, והחל להנהיג את כל אורחותיו והליכותיו לפי פסקיו, עד שנודע כאחד המיוחד מעמודי התווך בקהילת חוג תלמידי החזון"א.

בכל פעם כשביקשו הימנו שיספר מהימים שהיה אצל מרנא החזון"א היה אומר: ה'חזון איש' היה כולו תורה, עמל כל היום בתורה כל הזמן, עד כלות הכוחות וזה מה שקיבלנו ממנו, תורה ורק תורה. ראיתי פעם את החזון איש בשב"ק לפני זמן מוצאי שבת קודש, מסתובב ומהרהר, שקוע כל כולו בסוגיא. פניו היו ממש אדומים מעוצם שקיעותו בלימוד, וכולו נתון היה בעולמות אחרים."

שיח זכרונות בין אחי ובני הרב המנוח זצ"ל לבין הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א

בעת נחום אב"מ על פטירתו של הגאון הגדול רבי יודל בויאר זצ"ל

נכדו של הגה"צ ר' נחום יאסער מגדולי חסידו שטפנשט

של רבי נחום יאסער, וכאשר שמע המנהל את השם הוא נחרד מאד, וביקש לדבר עמי, וסיפר לי שרק אתמול נכנס למוסדות שלהם נכדו של הרה"ק מזוועהיל!!! ובוהו ראו שנתקיים ברכת הצדיק, 'כשאני אושע, גם אתה תושע'.

אחיו: זקננו רבי נחום היה מחסידי טשורטקוב, וגם אבינו היה מחסידי טשורטקוב, והיה גר בתל אביב, שם היה תדיר הולך להיכלי צדיקי בית רוז'ין.

אבינו היה הולך הרבה להרה"ק מהוסיאטין, כשהיו נכנסים לחדרו של הרה"ק מהוסיאטין היו מרגישים את הקדושה, אני זוכר את הריחות של החדר, את הארון, הרבי לא היה מדבר כלום.

זה היה מראה מיוחד.

הרב סלמון: פעם אמר אחד ההגדרה מה שרואים בהוסיאטין, שרואים את הרבי שותק, וכולם מקשיבים.

אחיו רבי ירחמיאל: אני זכיתי לראות את הרה"ק מהוסיאטין גם כשהיה עולה בימי הקיץ לירושלים, כשהיה בתלפיות, והיינו הולכים אליו, להכנס לחדרו זה היה נורא.

אני אומר תמיד לילדים שלי 'האי דעדיפנא מינייכו דחזיתי', אני זכיתי לראות את כל הצדיקים הללו, ואתם לא זכיתם.

היה ברשות אבי הש"ס של האביר יעקב, אבל לאחר מכן שמענו שיש יורשים, הוא נתן את הש"ס ליורשים.

הרב סלמון: היה לכם מכתב של הרה"ק משטפנשט שכתבו לר' נחום יאסער.

אחיו: אכן כן, וזה נמצא ברשותי, המכתב היה מיועד לנדיבי לב עבור עזרה לזקננו ר"י.

זכורני איך שלחצורת בית רוז'ין היו באים רק מתי מספר אנשים, ואצל האביר יעקב היה איזה ציבור, אבל אצל הרה"ק מטשורטקוב ועוד היה קושי גדול עד שהיה להם מנין.

על רבי שלמהניו מסאדיגורה מסופר כי כשהיה מכהן באדמור"ת היו באים כל הבני עליה, אלע דערהויבענע, ויום אחד אמה באים אלי חסידים שהם גדולים ממני, ועוד מה האדמור"ת.

*

אחד הבנים: הסבא ר' שרגא פייבל היה שו"ב בסאדיגורה, וכאשר הגיע לארץ ישראל לפני המלחמה, היה גר בירושלים, והיה מתפלל בקלויז של חסידי באיאן, ובכל ס"ש היה אומר את הד"ת. כל ימיו של הסבא ר' יהודה זצ"ל הרגיש שהיראת שמים שיש לו הוא מהסבא ר' נחום.

הסבא נסתלק ביום ו' חשוון, ביום ג' חשוון, יומא דהילולא של הרה"ק מרוז'ין, שלושה ימים לפני פטירתו, אמרתי לו שהיום זה ג' חשוון, והוא ממש התחיל לבכות, שהרי זה ג' חשוון, ואמר 'גיב חשבון!!!' [מקובל שהיו חסידים ואנשי מעשה אומרים על ג' חשוון 'גיב חשבון' על משקל ג' חשוון, מכיון שהצדיקים אמרו שזה בחינה של עיצומו של יום מכפר] ואמרתי לו שהגה"ת ברים זצ"ל היה אומר שג' חשוון הוא היום האחרון של הימים נוראים!!! ונאנח.

זקננו הסבא רבי נחום יאסער אמר לסבא [רבי יודל זצ"ל], שהיית ואנחנו נכדיו של הקדוש רבי ליבר הגדול מבארדיטשוב, יש לנו במסורת ממנו, וכך נהגו אצלינו שלא להנשא עם כהנים, ששבט הכהונה אינו משתדך עם שבט יהודה, והוא אמר לו את זה כשהוא היה עדיין ילד בן 12.

על הסבא מסופר כי במשך ל"ב שנה לא עלה הסבא על מיטה, והוא הבטיח לסבתא שתזכה לעולם הבא.

יום אחד ביקשה ממני הסבתא שאקח אותה לרבניית הצדקנית מטשורטקוב, שהיתה אשה זקנה וחכמה, והם משפ' בויאר היו מחסידי טשורטקוב, וסבתא שאלה אותה, שבעלה ר' נחום הבטיח לה שתהיה עמו בגן עדן, אבל איננה יודעת כשתעלה למעלה היכן עליה לחפשו, היכן תמצא אותו בגן עדן, וענתה לו הרבנית, גם הרבי הבטיח לה הבטחה זו, והיא שאלה אותו היכן תוכל למצאו, ואמר שיקברו אותה עם טבעת הקידושי, ואכן גם את הסבתא קברו עם טבעת הקידושי.

הסבתא אלמנתו של ר' נחום נקברה בבית החיים נחלת יצחק, והיא זכתה להטמן בשורה השניה למרגלות הרה"ק האביר יעקב מסדיגורה, וגם אבי [רבי אברהם בויאר] נקבר באותו איזור.

אחינו ר' יהודה ז"ל לא רצה לקנות לעצמו קבר מחיים, הוא היה אומר, אני חי?

בן המנוח הר"י בויאר זצ"ל: אכן רך לאחר הסתלקותו רכשנו את החלקה, הוא נקבר סמוך לחברותא שלו הגאון ר' יחזקאל ברטלר זצ"ל שבחייהם ובמותם לא נפרדו.

אחיו רבי ירחמיאל: יש מעשה נורא עם אמנו ע"ה, פעם אחת חלתה נואשות, כאשר היתה עדיין לפני החתונה, והרופאים אמרו שהיא עומדת להסתלק מהעולם, והיא היתה בת יחידה, וכאשר באו לספר לרבי נחום יאסער את המצב, ושיהיה צריך לקרוע קריעה, עשה מיד את חשבון נפשו ובשלוות נפש החליט כי בראשונה עליו לטבול במקוה, לפי שבימי השבעה לא יוכל לטבול במקוה, ולאחר המקוה הוא התיישב ללמוד הלכות אבלות בשו"ע וירה דעה, והתחיל להתבונן בעבודה של 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה', ותוך כדי הליכתו והגעתו לבית החולים שמע כי לפתע הוטב מצבה של בתו והבריאה והתחנתה וזכתה להקים דור נכבד.

אחיו רבי ירחמיאל: הגה בנו יחידו של הסבא נתפס ברוסיה לרעיין 'קומוניזם' ונעשה 'קומוניסט', יום אחד שב הסבא מקברו של שמעון הצדיק, או מה'כותל המערבי, והלך יחד עם הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל, ובדרכם נאנח הסבא מאוד, שאלו רבי שלומ'קה על מה אתה נאנח, וענה שהוא נאנח על בנו שנשאר ברוסיה, ואינו יודע מה מצבו, ענה לו ר' שלמה, הלא גם אני השארתי שם בת, ואיני יודע מה מצבה, ואח"כ אמר לו הרה"ק רבי שלומ'קה, 'כשאני אושע, גם אתה תושע'.

ואכן ביום פטירתה של הסבתא, נודע לנו שיש לבן זה שברוסיה צאצאים, וברוך ה' שזכו לשוב בתשובה ומענין שבאותם ימים גם נמצאה בתו של הרה"ק ר' שלומ'קה.

א' הנבדלים: שם משפחתם הוא ליברוזה, והיום באו לכאן לנחם ב"ה יראים ושלמים.

אחיו רבי ירחמיאל: בתחילה כשעלו לארץ ישראל לא ידעו כלום מיהדות, וכאשר הגיע נכדו של ר' נחום לארץ ישראל אמרתי לו, אני רוצה לעשות אתך עסקה, אני אסדר לך עבודה, תן לי את הילדים, וכן היה, אני סידרתי לו עבודה, והוא נתן לי את הילדים בחפץ לב. ובאותה תקופה הקימו חסידי קרלין בביתר מוסד לעולים מברית המועצות בשם 'לציון ברנה', ולקחה אותו וזגתי שתחי' שם למוסד, ואמרה למנהל שמדובר בנכדו

בן המנוח הר"י בויאר זצ"ל: אבי היה מצד אמו מחסידי שטפנשט, שהיה נכדו של הגה"ח ר' נחום יאסער.

הרב אברהם יעקב סלמון: האם הוא זכה להכירו?

אחיו רבי ירחמיאל: בודאי, וכאשר היה כבן 12 שנה הוא ישן אצלו בבית כמה חדשים.

הרב סלמון: באיזה שנה נולד האבא?

אחיו: בשנת תרצ"ה.

הרב סלמון: מה אתם זוכרים מהסבא ר' נחום יאסער?

אחיו רבי ירחמיאל: את הסבא רבי נחום יאסער קברו בהר הזיתים, בחלקת וואהל'ין-ישן וזה סמוך לקברו של החזן ר' יוס'לה רוזנבלט לא הרחק מצינו הק' של הרבי מביאן זצ"ל ואוהלי הצדיקים מארחמסטרייווקא ומנדבורנא זצ"ל.

מיד לאחר מלחמת ששת הימים בקיץ של תשכ"ז רצינו לחפש את ציינו של הסבא הגה"ח ר' נחום יאסער, אבל הישמעאלים החריבו את בית החיים, ושמה כמעט לא ראו מציבות.

ואז ניגשתי למי שהיה ממונה על הבטחון ואמרתי לו שה'סטייפלר' רוצה לעלות להר הזיתים, ושיתן לי רשיון לעלות להר הזיתים, והוא אמר שמאחר שהסטייפלר ביקש, הרי שיתן לו רשיון, הוא סידר לנו את הרשיון, ומה היה לנו בתה, היה לנו את הקבלה של עושה המצבות, שם נרשם שורה ומס' הקבר.

אז הלכתי לעושה המצבות, שהיה בשכונת בית ישראל, וביקשתי ממנו שיעשה לי טובה, ואמרתי לו שאשלם לו על זה, וביקשתי ממנו שיסע עמי להר הזיתים ויעזור לי למצא את קברו של הסבא, והוא ענה, לי אין שום מסמך, אבל אם יש לך קבלה, זה סיפור אחר.

עלינו להר הזיתים עם עושה המצבות, והיה שם גם אחינו ר' יהודה זצ"ל, עלינו מלמטה למעלה, ולא ראינו כלל מצבות, ולפתע אמרתי לו, ר' יהודה, יש שמה מצבה אחת, בא נראה של מי המצבה, ולפי זה נדע לחפש, עלינו לראות של מי המצבה, והיה זה המצבה של הסבא ר' נחום יאסער.

על ידו היה קבור הרב שפירא רבה של מוסקבא, ובנו יעקב שמשון היה אז שר המשפטים, טלפנתי אליו ואמרתי לו שמצאתי את קברו של אבא שלו, הוא שאל מנין לי שזה קברו של אביו, ואמרתי לו שאני יודע שהוא היה קבור סמוך לסבא שלי, ואמרתי לו שמצאנו את הקבר, והוא מיד נסע להר הזיתים לראות את קברו.

המצבה של הסבא היתה המציבה היחידה שנתורה בשלמות.

הרב סלמון: מה הקשר שהיה לכם עם הסבא שהיה ידוע כפרוש מהעולם?

אחיו רבי ירחמיאל: אכן, הוא לא היה יושב איתנו איתנו לשולחן לאכול, סבא היה תמיד סגור בחדרו ועובד את ה' בהסתה, גם בליל הסדר היינו מסיבים רק עם הסבתא הוא היה מסוגר בחדר.

הנני זוכר כמו היום את עבודתו בלילי שבתות, הוא לא היה סועד אתנו, אנחנו אכלנו את סעודת שבת, והסבא היה סגור בחדרו והיה חוזר ושר בדבקות, 'יחיד העליונים ו'משגיח התחתונים, שהוא הר"ת של שם הוי"ה, והיה שר את זה בניגון מיוחד.

כמנהגו כל ימיו, לתפילת ערבית נחלש ולא הלך ואז הוצרך להתאשפו, כשביקשו להרדימו לצורך הנשמה הצלחנו לעכב את ההרדמה עד ליום חמישי בבוקר האחרון לחייו הוא הניח תפילין ונישקם ארוכות כנפרד מהם לעולמים, אח"כ אמר יחד עם בניו קריאת שמע, וידוי, ובקשת סליחה, ואחר הורדם, כעבור כמה שעות נתעלה לשיבה של מעלה.

הרה"ק אביר יעקב מסאדיגורה זצ"ל מאחוריו נראה נאמן ביתו הרה"ח אברהם יעקב בויאר זצ"ל

הבנים נזכרים במכתבו של הרה"ק אביר יעקב מסאדיגורה שכתב שהשתתף בנישואי רבי יהודה בויאר זצ"ל בנו של ר' אברהם בויאר מנציגי הציבור בת"א ומנאמני חסידי בית רוזין וסאדיגורה, במכתב שכתב מרן האביר יעקב מסאדיגורה לגיסו הרבי מקאפיטשניץ מיום כ"ד שבט תשי"ד במכתב זה מתבטאת אהבתו העצומה לתלמידים בני תורה יראי שמים וכך כתב: הייתי בזה השבוע בחופה שר' אברהם בויאר נ"י עשה חתונה לבנו הגדול הגדול בתורה שליט"א והייתי בשמחה רבה שראיתי איך שעמד בחופה מלא יראת שמים, הוא מהמצויינים אצל הרה"ג מפוניבז' שליט"א, והיה לי רק מעט עגמת נפש שהרה"ג כהנמן שליט"א לא היה בחופה, זכות לר' אברהם בויאר נ"י שיש לו בן כזה, אם יראה או ידבר עם הרה"ג כהנמן שליט"א מפוניבז' יאמר לו מזל טוב משמי מזה התלמיד. (הובא באביר המלכות ח"א עמוד קפג)

בכתיבת ס"ת, כעין מה שהיה אצל רבו החזו"א שמיד לאחר שסיים לכתוב את הס"ת שחל"ה

הרבה היו באים להתברך ממנו בעקבות המכתב הזה, המעיד נאמנה על יראתו חטאו הקודמת לחכמתו כמאמר המשנה באבות (ג-ט) מאמר רבי חנינא בן דוסא כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת.

המחברות עם דברי התורה לגונזם כדון, ובחזו"מ שהיו עובדים בב"ב, הלך ממקום למקום לדבר עם קבלנים ולשכנעם שלא יעבדו במועד כי לא יראו סימן ברכה בכך מחמת האיסור.

בחול המועד האחרון כבר היה חלש מאוד, עד שלא היה בו כוח לדבר, ואפילו ברכה עשה בדרך כלל ע"י הרה"ח צאצאיו הרבים בלעה"ר באו לבקר ולבקש את ברכתו, כשכל אחד מבקש מה שליבו חפץ, והוא מברך על ידי הרה"ח. אולם כשאחד מצאצאיו סיפר לו כי היה כעת באיזה שיעור והזכירו איזה ענין ממנו, החל לפתע לדבר בלימוד בכל הכות. היה זה לפלא עצום לכל הסובבים, כשראו כי התורה מחיה את נפשו, פשוטו כמשמעו.

לפני תקופה הכניס ספר תורה שכתב לזכותו ושמו בכל נפשו. באותו מעמד, יכלו לראות את שמחת התורה שלו מכריו ציינו כי גם מרן החזו"ן איש התעסק בשנותיו האחרונות בכתיבת ס"ת וכל העת זירז את בני משפחתו למחר לסיים את כתיבתו אולם הדבר התעכב, ואכן מיד אחרי סיום כתיבת הס"ת נחלש ונסתלק מהאי עלמא, כך הייתה כאן התחושה בעת הכנסת ס"ת, כאשר כל ידידיו ותלמידיו ובראשם מרן הגר"ד לנדא שליט"א השתתפו בחגיגתו - חגיגת התורה, והייתה זו כעין מסיבת פרידה.

ביום שלישי האחרון לחייו עוד השתתף בשמחת נשואי נכדו, אך בימים האחרונים התדרדר מצבו ואושפז בבית החולים. תפילות רבות נישאו לשלומו, אך ביום חמישי בצהריים השיב את נשמתו לבוראו ויוצרו, למגינת לב בני משפחתו הרוממה ובני הקהילות הק' ההולכים לאור תורת מרן החזו"א זי"ע.

מסע הלוויה יצא מ'בית המדרש הגדול', המקום שם הרביץ תורה והלכה רבות בשנים. בתום ההספדים ע"י גדולי תורה ורכבים בני המשפחה והקהילה, יצאה ההלוויה בדרכה לבית החיים 'שומרי שבת' - 'זכרון מאיר' בבני ברק, שם נטמן, כשהמונים חולקים לו את כבודו האחרון.

הותיר אחריו דור ישרים מבורך, נו"ב תבדלחט"א, שעמדה לימינו בכל השנים במסירות גדולה למען יוכל לשקוד על התורה. בניו הרבנים: רבי משה חיים, רבי שמואל, רבי שרגא פייבל, רבי מנחם נחום. וחתניו: רבי יקותיאל לבל, רבי שרגא פרוינד, רבי חיים קליין, רבי רפאל פרידמן, ורבי מרדכי ספרא. נכדים, נינים, אחיו רבי ירחמיאל בויאר שליט"א רבי נחום שליט"א מראשי קהילת 'אביר יעקב' סאדיגורה ת"א, כולם הולכים בדרכו ובדרך אבותיהם דרך התורה והחסידות לתפארת.

פעם תיאר רבי יהודה מפגש מלא הוד שהתקיים בנחמני בין האביר יעקב לגיסו הרבי מקאפיטשניץ, איך שהרבי וגיסו הקאפיטשניצער עומדים ונותנים אחד לשני קוויטל. הוא תיאר את המחזה הזה כמשהו לא מעלמא הדין, ומרוב פחד הוא סגר את הדלת וברח משם. (מפי כ"ק האדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א)

מכתב קודש שקיבל מהאדמו"ר מבאיא זצ"ל אמור תשכ"ו, המברכו ומייעץ לו ולאחיו: "...א יסועה ברחמי ובגשמיות ער זאל אונגהיטען ווערין פון שלעכטס... און קענן מבשר זיין בשורות טובות..."

בפטירתו נעקרה מנופינו דמות קמאית של עובד השם מנעוריו אשר הקרין לכל הסביבה ולתלמידיו הרבים את אור התורה ובאהבתה ישגא תמיד, וכבוד גדול עשו לו במותו בליל שישי אור ל' מר חשוון נטמן בבית העלמין זכרון מאיר ב"ב.

תהא נפשו צרורה בצרור החיים.

בכל ערב חג חוה"מ להפרד מהתפילין בנשיקות לתפילין דקות ארוכות, והנה ביום רביעי האחרון לחייו עוד הלך לתפילת שחרית בנץ בביהמ"ד

אשכנזיה דרבי

הימים האחרונים לחייו היו פלאיים ומלאי תוכן, מספרים הבנים והנכדים שליט"א: היה לו מנהג

התמונת והמסמכים: יישר כח לבית הרב זצ"ל לאחיו ולבניו ולנכדיו שפתחו לפנינו אוצרותיהם וארכיוניהם בטוב לב למען יעמדו לימים רבים

המסע לרומניה

מסע של ישועות וניסים!

**הזדמנות של פעם בשנה
רגעים שיכולים לשנות את חייכם!**

לקראת הילולת הצדיק כ"ק הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט זי"ע

יום ראשון י"ד כסלו תשפ"ה (15.12.24)

שני מסלולים לבחירתכם:

**מסלול
פרימיום
רומניה
אוקראינה**

**3 ימים בלתי נשכחים
במסע הישועות**

**המראה: מוצ"ש י"ג כסלו (14.12.24)
בשעה 23:30 לקישנב**

**חזרה: יום שלישי ט"ז כסלו (17.12.24)
בשעה 20:00 מקישנב**

**2 לילות במלון • 72 שעות של מסע בין עולמות
מולדובה << רומניה >> אוקראינה**

- << חוויה מרגשת בעקבותם של מייסדי החסידות
- << לינה במלונות מפוארים בכל יעד
- << ארוחות עשירות ומפנקות לאורך כל המסע
- << אוטובוסים מרווחים ומאובזרים לחוויה מושלמת
- << צוות מסור שילוה אתכם בכל רגע

תחנות טיסת הקודש:

אומן	הסבא קדישא מרוזין	הילולת הצדיק משטפנשט ביאס - מעמד "גזירת בית דין"	רבי לוי יצחק מברדיטשוב	הבעל שם טוב הקדוש במעזיבוז
------	-------------------	--	------------------------	----------------------------

מחיר מיוחד: 4,200 ₪ בלבד

**מסלול
קצר
רומניה**

**48 שעות
של ישועות בניקל**

**המראה: מוצ"ש י"ג כסלו (14.12.24)
בשעה 23:30 לקישנב**

**חזרה: יום שני ט"ז כסלו (16.12.24)
בשעה 00:40 מקישנב**

- השתתפות במעמד המרכזי "גזירת בית דין" לישועות בניקל
- ארוחות עשירות במיוחד
- אירוח במלון המוביל של יאס
- הסעות מפנקות לאורך כל הדרך

מחיר מיוחד: 2,800 ₪ בלבד

**נסיעה חוויתית
בין שמים וארץ**

ברכבל על הרי הקרפטים בעיר הבעש"ט פיאטרא ניאמץ ותפילה בבית מדרשו העתיק

מעמד ההדלקה

בו ישרפו את הצרות והקויטלאך כמנהג בעל הילולא

**מספר
המקומות
מוגבל**

להרשמה ולקבלת פרטים נוספים:

03-579-03-03

6160303@gmail.com

כך הבטיח הצדיק בצוואתו:
"אצלי אפשר לפעול
ישועות בניקל"

